

we resident Willem Adriaan Palm op te halen. Dit schip is nog niet teruggekeerd. Uit Bandjarmasin is slechts $256\frac{3}{4}$ realen gemengd goud, $691\frac{1}{4}$ lb witte peper, $902\frac{1}{2}$ lb kruidnagels, 10 lb nootmuskat, 72 lb tin en enige kleinigheden samen t.w.v. f 15.707 ontvangen. Met de Oranjeboom is daarheen voor f 11.939 aan contanten en allerlei benodigdheden verzonden. In de generale missive van oktober 1764 werd reeds bericht hoe verontwaardigd men is dat er geen peper is ontvangen, en dat de twee residenten bij besluit van 31 juli naar Batavia zijn teruggeroepen. Nu wordt in detail gemeld wat er in de vergaderingen van 20 maart en 7 augustus 1764 over de brieven van de residenten van 15 augustus, 1 en 27 oktober 1763, 26 mei en 25 juni 1764 is besproken. [fol. 1539] De visitateur-generaal heeft zes onkostenrekeningen van schepen en vaartuigen over het verleden jaar gecontroleerd op een juiste toepassing van de reglementen voor de verstrekking van rantsoenen. Op basis van zijn rapport zijn de verstrekkingen goedgekeurd, afgezien van f 72 voor droge vis die de resident ter vergoeding is opgelegd. De afscheepkosten van 240.055 lb peper in het eind van verleden jaar naar de Jonge Petrus Albertus bedroegen slechts f 560,- aan gehuurde vaartuigen. Dit is een goedkopere en snellere manier van beladen dan het aanhouden van een tandjungpura. Bij een tarief van 5 stuiver het pikol mogen de residenten voortaan f 100,- per 50.000 lb peper op de factuur in rekening brengen. Maar het scheepje Oranjeboom, dat weinig diepgang heeft, kan voor de logie beladen worden, waarmee deze kosten te besparen zijn. De foutieve belasting te Bandjarmasin van de gezaghebber over de sloep de Haak met 10 pikol te weinig uitgeleverde peper, maar met 50 % winst is hersteld. Volgens artikel zes van het Reglement van In- en Afschrijving [fol. 1540] is de gezaghebber belast met de normale verkoopprijs van f 40,- per 100 lb. Omdat de residenten aan levensmiddelen slechts 30.000 lb rijst hebben besteld, terwijl het verbruik 53.510 lb is geweest, is er 15 last rijst gezonden. Daar er nog kort voordien f 4,16,- en f 4,- het pikol van 125 lb rijst was betaald, is de residenten over deze onoplettendheid een verwijt gemaakt. Men was royaal met de bestelde levensmiddelen, maar bij besluit van 13 maart 1764 karig met het geld. In de brief van 11 april 1764 is het verwijt gemaakt dat er een nieuwe bestelling van f 46.400,- werd gedaan, hoewel de voorraad per eind september 1763 f 252.890 was en er sinds de komst van de Jonge Petrus Albertus, waarmee deze bestelling naar Batavia werd gezonden, geen korrel peper was ingekocht. De residenten hebben daarop in hun brief van 25 juni 1764 onvoldoende geantwoord en opnieuw de ongehoorde bestelling van f 14.400,- gedaan, niettegenstaande er nog f 188.949 in kas was, wat volgens het besluit van 3 augustus 1764 voldoende was om de geschatte hoeveelheid van 500.000 lb peper, [fol. 1541] de door Heren XVII bestelde 1000 karaat ruwe diamanten en het weinige goud dat daar verworven wordt, in te kopen. Volgens berekening is er dan nog f 80.000,- over voor dagelijkse en andere uitgaven. Daarom is er op de laatste bestelling van f 14.400,- maar f 960,- in nieuw payment voldaan. De nieuwe residenten is bevolen om wat zij inschatten aan contanten over te houden naar Batavia te zenden, als, zoals thans, geen weerbaar vaartuig aanwezig is en het in de logie niet veilig zou zijn. Men besloot hier al eerder toe, omdat de sultan in een vertaalde brief resident Lodewijk Wilkens de Lile en zijn voorgangers ervan heeft beschuldigd dat zij de contanten voor inkoop van goud en diamanten gebruiken en bij de Chinezen op rente uitzetten, waarbij ze de peperleveranciers vijf of zes maanden op betaling laten wachten. De Lile ontkende dit. De nieuwe residenten is bevolen dit na te gaan. Volgens de brief van de residenten van 26 mei en de aparte brief van 25 juni 1764 van De Lile heeft de gehele pepervoorraad binnen de logie aanwezig uit 2609 pikol bestaan. [fol. 1542] Met $1014\frac{22}{25}$ pikol elders is dit in de handen van de jonken gevallen. Hoewel de slechte oogst aan ernstige droogte en verdorring wordt geweten, weerhouden de afpersing door de hofsgroten de peperplanters ervan om struiken te poten. Het aandeel van de jonken in de peper is sinds 1762 steeds toegenomen. Van de vijf oogsten tijdens het bestuur van resident Bernard te Lintelo is 8293 pikol van het totaal van 35.548 pikol dat is verworven, naar de jonken gegaan, en van een totaal van 20.309 pikol onder de drie jaar bestuur van resident Nicolaas Ringholm 5574 pikol. Tijdens de vier jaar van het bestuur van resident Lodewijk Wilkens de Lile is van een totaal van 23.662 pikol wel 11.376 pikol in